

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Marcelou Sedmíkovou ve věci žalobce: **B . T.**, zast. Hanou Demeterovou, o. s. Pomoz jednomu člověku, Horská 2107/2c, PSČ 128 00 Praha 2, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra České republiky**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 6. 2011 č. j. OAM-285/ZA-06-ZA04-2010, **t a k t o :**

- I. **Žaloba se v té části, ve které žalobci nebyla udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13 , § 14 a § 14b zák. č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, z a m í t á .**
- II. **Rozhodnutí žalovaného se v té části, ve které žalobci nebyla udělena mezinárodní ochrana dle § 14a zák. č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, z r u š u j e a věc se v r a c í žalovanému k dalšímu řízení.**
- III. **Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í:

Žaloba směřovala do v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného ve věci neudělení mezinárodní ochrany § 12, § 13 § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění (dále jen zákon o azylu). Správní orgán při posuzování důvodností uplatněné žádosti vycházel z informací sdělených žalobkyní a zpráv o situaci v Ruské federaci, které v průběhu správního řízení shromáždil. Žalobkyně je čečenské národnosti a vyznává islám. Z Ruska, jehož se státní občankou, odešla spolu se synem V. B. v dubnu 2006. K odchodu ji obavy o bezpečnost a životy synů, kteří měli být odvedeni do armády k výkonu základní vojenské služby. Z doslechu i na základě zkušeností jí byla známa trýznivá situace vojáků, kdy docházelo k jejich mučení, mizení či usmrcení. Bránila spolu s manželem syny proti policii a příslušníky armády. S ohledem na velmi tristní situaci v armádě, kdy podle žalobce mladí lidé přicházejí o život, jsou mučeni a týráni, zvolila spolu s dalšími členy rodiny v průběhu roku 2006 odchod ze země. Nejprve odešla se synem Visirpashou a poté ji následoval manžel s dalším ze synů Ismailem. Po týdenním pobytu v České republice vycestovala se synem do Rakouska, kde již od roku 2004 pobýval syn Rustam a byl mu zde udělen azyl. Na Nařízení Rady (ES) č. [343/2003](#) ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států, byli spolu se synem vráceni do České republiky, kde oba vstoupili do azylové procedury. Žalovaný po provedeném řízení důvody pro udělení mezinárodní ochrany (v žádné z možných a v zákoně o azylu zakotvených forem) neshledal.

Krajský soud v této části odůvodnění připomíná skutečnosti, které mu jsou známy z jeho úřední činnosti. Žádost o udělení mezinárodní ochrany podal též manžel žalobce M. B. a syn V., přičemž správní orgán ani jednomu z nich azyl neudělil. Jejich žaloby jsou u Krajského soudu v Hradci Králové vedeny pod sp. zn. 28 Az 22/2011 a 28 Az 24/2011. Další ze synů Ismail vzal žalobu proti rovněž negativnímu rozhodnutí správního orgánu zpět a krajský soud řízení zastavil. Krajský soud poznamenává, že projednal a rozhodl žaloby i ostatních dvou členů žalobcovy rodiny, tedy manžela žalobkyně a jejich syna Visirpashy. Je tak celkem logické, že určité pasáže odůvodnění rozhodnutí soudu se budou s ohledem na společný „základ azylového příběhu“ u věcí opakovat. Důkazní materiály byly společné pro všechny tři členy rodiny, tedy i otázka rozsahu dokazování a hodnocení důvodnosti podaných žalob se bude v jednotlivých případech v zásadě shodovat.

Žalobkyně ve včasné žalobě napadla rozhodnutí správního orgánu a to v celém rozsahu. V zásadě uvedla tytéž námitky jako její manžel a na podrobný obsah jeho žaloby rovněž odkázala. Zdůraznila, že hlavním důvodem jejího odchodu včetně dalších členů rodiny byly obavy o životy synů. Připomněla, že jejich domov se nacházel v Dagestánu, v bývalé vojenské zóně. Příslušníci FSB, policie i armády žalobci vyhrožovali smrtí či únosem kvůli synům, činili na její rodinu psychický nátlak. Manžel byl napaden fyzicky a byl rovněž na kratší dobu uvězněn, sama při bránění

vojákům ve vstupu do domu utrpěla zranění hlavy (byla odstrčena a upadla na zem). Objasnila, že synové jsou čečenské národnosti a měli by přitom sloužit v armádě, která se podílela na genocidě jejich národa. Odkázala na k žalobě připojené záznamy ohledně umučených čečenských mladých mužů, kteří byli uneseni. Ačkoli se nejedná o případy ojedinělé, svědectví a informace ohledně tohoto typu násilí se získávají velmi těžko, neboť se dotčené osoby bojí o své životy i životy blízkých. Součástí žaloby učinila stejné informace a zprávy jako její manžel. Jednalo se o řadu příloh v českém, ale rovněž tak ruském i anglickém jazyce, které měly dokladovat jí tvrzený vážný dopad na její osobu pro případ, že by byla nucena k návratu do Ruské federace. Tyto zprávy v průběhu řízení před krajským soudem postupně doplňovala prostřednictvím své zástupkyně o aktuálními zprávy zejména o situaci branců v armádě a to s přihlédnutím k čečenské národnosti synů, násilí páchaném bezpečnostními složkami státu vůči civilistům, bezdůvodné zatýkání, mučení apod. Tím dovozovala opodstatněnost svých obav v případě návratu a spojovala je se svými syny a jejich obavami ze služby v armádě.

Vyslovila přesvědčení, že správní orgán nevycházel z dostatečně zjištěného skutkového stavu a žádost tak nemohl posoudit objektivně. Požadovala zrušení věci a její vrácení žalovanému k dalšímu řízení.

Své vyjádření k žalobě zaslal správní orgán s datem 7. 12. 2011. Shrnul v něm jak žalobní námitky, tak informace žalobcem přednesené v průběhu správního řízení, v nichž objasňoval důvody svého odchodu a obavy z případného nuceného návratu do Ruska. Negativní rozhodnutí obhajoval tím, že v příběhu žalobkyně neshledal žádné relevantní okolnosti, pro které by bylo lze její žádosti vyhovět. Její obava mající především původ ve strachu o syny z důvodů odvodu na vojnu nemohla být pro kladné rozhodnutí důvodem dostatečným. Připomněl, že obava či vyhýbání se výkonu základní vojenské služby tam, kde je ze zákona povinná, není azylově-relevantním důvodem, nelze je považovat za opodstatněné obavy z pronásledování a tresty za to uložené nejsou za normálních okolností považovány za pronásledování, jak mimo jiné konstatoval i UNHCR v Příručce k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků vydané v lednu 1992. Navíc jeden ze synů žalobce Tagir i nadále v zemi pobývá. Žalobkyně tak dle přesvědčení správního orgánu neuvedla žádné hodnověrné skutečnosti, ze kterých by vyplývalo, že by se v době svého pobytu v Ruské federaci stala terčem cíleného zájmu státních orgánů a hrozilo jí tak nebezpečí vážné újmy v případě návratu do vlasti. Takto shrnuté námitky podporují správnost žalobcova rozhodnutí, a proto požadoval zamítnutí žaloby.

Připomněl rovněž i dílčí nesrovnalosti v přednesech žalobkyně, např. ty, které se měly vztahovat k fyzickému útoku silových složek na rodinu žalobkyně jednou zasadila do roku 2003 a posléze do roku 2005, konflikt nejprve spojovala se synem R., následně V.. K výzvě žalovaného upřesnila, že konflikt nastal v roce 2003 kvůli synovi R., který v roce 2004 Rusko opustil a v Rakousku získal azyl. Ještě před odchodem ze země obdrželi s manželem předvolání na policii, ale nebyla schopna řádně osvětlit z jakého důvodu. Správní orgán se dle svého přesvědčení věnoval v potřebném rozsahu shromáždění informací pro objektivní

rozhodnutí dle § 14 a § 14a zákona o azylu, jak objasnil v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí. Lékařské zprávy dokladující bolesti hlavy a hormonální problémy nenاسvědčovaly na mimořádně závažný zdravotní stav žalobkyně. Ojedinělé kontakty s bezpečnostními složkami (i s přihlédnutím k jedné fyzické inzultaci a předvolání na policii), nemohou dle přesvědčení žalovaného vyvolat opodstatněné obavy z pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Případné následky z nenastoupení synů k branné povinnosti by dle žalovaného logicky dopadlo toliko na brance samotné a nikoli na jejich rodiče. Pokud by měly státní orgány na osobě žalobkyně a jejího manžela zájem, mohli se tak projevit během prvního konfliktu v roce 2003 až do jejich odchodu, a přesto se tak nestalo. Rozhodnutí proto považoval za zákonné a požadoval zamítnutí žaloby.

Po zjištění, že jsou splněny podmínky řízení, žaloba je přípustná, byla podána včas a osobou oprávněnou, projednal soud žalobu za přítomnosti zástupkyně žalobkyně, která se pro zdravotní problémy z jednání omluvila a zástupce žalovaného. V mezích vytčených žalobními body poté přezkoumal napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 2 s.ř.s.) a to včetně řízení, které jeho vydání předcházelo. Seznámil se tak s informacemi poskytnutými žalobcem správnímu orgánu a dále s informacemi tvořícími nedílnou součást správního spisu.

Právní rámec projednávané věci je upraven následovně: mezinárodní ochranu lze podle § 28 odst. 1 zákona o azylu udělit ve formě azylu nebo doplňkové ochrany: shledá-li ministerstvo při svém rozhodování, že jsou naplněny důvody pro udělení azylu podle §§ 12, 13 nebo 14, udělí azyl přednostně. Pokud správní orgán dospěje k závěru, že nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, v souladu se zákonem posoudí, zda-li cizinec nesplňuje důvody k udělení doplňkové ochrany. Podle ust. § 12 písm. a) zákona o azylu udělí azyl, bude-li v řízení zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo dle písm. b) je zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Krajský soud se při jednání vypořádal s množstvím předložených důkazů způsobem stejným jako v případě manžela žalobkyně. Žalobkyně prostřednictvím své zástupkyně soudu postupně doručovala důkazy ještě před nařízením jednání a to zčásti v podobě písemné a zčásti na CD nosičích. Mimo jiného doložila, jak bylo označeno, celkem na 3 CD informace mapující situaci v Ruské federaci se zaměřením na problematiku výkonu vojenské služby a problematiku vězeňství. Krajský soud po převedení těchto podkladů do písemné podoby zjistil, že cca z 60 % se jedná o zprávy v ruském či anglickém jazyce. Tyto informace se nevztahují konkrétně k osobě žalobkyně ani ke konkrétní osobě dalších členů její rodiny, nicméně zachycují situaci v Ruské federaci a to v zásadě v takových obrysech, jak lze vyčíst z ostatních doložených informací, které jsou již v jazyce českém. Proto krajský soud nezasílal další dvě CD žalovanému, neboť nepovažoval z hlediska ekonomiky řízení a obsahu projednávané věci za důležité, aby jimi žalovaný

disponoval, když informace v jazyce českém jsou dle názoru soudu pro toto řízení dostatečné a pouze těmito zprávami bude soudem připuštěno doplnění dokazování (§52 odst. 1 s. ř. s). Zástupkyně žalobkyně proti popsanému postupu soudu námitky nevznesla.

V průběhu rozhodování o žádosti o udělení mezinárodní ochrany vycházel správní orgán z informací poskytnutých žalobkyní v žádosti ze dne 6. 8. 2010 a upřesněných v pohovorech konaných ve stejných dnech jako pohovory s jejím manželem, tedy 24. 8. 2010 a 29. 12. 2010. V jejich průběhu žalobkyně potvrdila, že je státním občanem Ruska, národnosti čečenské, islámského náboženského vyznání. V Rusko, konkrétně v Dagestánu v obci Solnečnoje žila spolu s manželem a syny až do dubna 2006. Pracovala v zemědělství, manžel odjížděl za prací do města Pětigorsk a to v letech 1997 – březen 2006. Důvody jejího odchodu byly totožné jako důvody uváděné manželem, obavy o život synů ze strach z nástupu k výkonu základní vojenské služby, kdy by mohli být povoláni do bojů proti Čečencům. Již samotné působení v ruské armádě by z důvodů jejich čečenské národnosti znamenalo obavy o život. Tvrdila, že v roce 2003 došlo ke konfliktu s policií či příslušníky armády, kteří chtěli odvést syna R.. Došlo k napadení a zadržení manžela, syna a rovněž žalobkyně utrpěla zranění hlavy. Po odchodu syna R., který Dagestán právě z těchto důvodů opustil již v roce 2004 a v Rakousku mu byl následně udělen azyl. Když se blížila doba odvodu dalších synů, tak nejprve Dagestán v dubnu 2006 opustila se synem V. žalobkyně, manžel se synem Ismailem odešli v prosinci 2006. Stejně jako ostatní členové jeho rodiny se i žalobkyně obává s ohledem na délku pobytu mimo území Ruska, že by byla v případě návratu vyslýchán, dotazován na pobyt a situace ohledně synů, uvězněna a došlo by tak k ohrožení jejího života.

Správní orgán stejně tak jako v případě manžela žalobkyně doplnil dokazování souborem řady informací z různých informačních zdrojů hodnotících situaci v Ruské federaci s přihlédnutím k oblasti Dagestánu. Jednalo se o tyto informace: Zpráva MZ USA z 11. března 2010 - Rusko - o dodržování lidských práv za rok 2009, Informace MV Velké Británie ze 14. listopadu 2006 – Směrnice pro posuzování žádostí o azyl se zaměřením na menšinové etnické skupiny a vojenskou službu, Informace MZV Nizozemska z 9. dubna 2010 s názvem Ruská federace – Severní Kavkaz, Rusko - Výroční zpráva Human Right Watch 2011, Informace MV ČR jejímž obsahem je Zákon Ruské federace O náhradní civilní službě přijatý 28. června 2002 ve znění 22. srpna 2004, Informace MZV ČR č. j. 97273-1/2011-LPTP ze dne 29. března 2011 zaměřena na fakta týkající se základní vojenské služby, postihu za vyhýbání se a možnosti náhradní (alternativní) civilní služby, informace z průběhu a výsledku řízení o udělení mezinárodní ochrany na území Polska včetně informací obsažených v databázi ČTK.

Z informací doložených v průběhu soudního řízení byl proveden důkaz zejména těmito: informace o problémech a trýznění Z. Č., fotografie mrtvého vojáka s komentářem v jazyce ruském a další informace se vztahující, jak z počítačového překladáře vyplývá, k osobě rodáka z Čečenska pana Z., který byl ve vězení mučen. Další článek má název policejní šéfové vystavili lidi středověkému

mučení. Dále zástupkyně žalobce doložila reportáž centrální ruské televize NTV, její přepis, kde se pojednává o únosech a vraždách v Čečensku s tím, že se na této situaci podílí bezpečnostní složky včetně policie a jsou známy stovky případů únosu a mučení. Na podporu svých obav z návratu a nedobré situace (mimo jiné i v Dagestánu) odkázal žalobce na činnost a poznatky renomované ruské lidskoprávní organizace Memorial, která se mimo jiného věnuje monitorování lidských práv v Rusku, především na severním Kavkaze a jejíž členka vedení p. Světlana Gannuškinová, trojnásobná kandidátka na Nobelovu cenu míru, opakovaně navštívila v letech 2010 – 2011 i Českou republiku, kde objasňovala nemožnost bezpečného návratu čečenských uprchlíků do Ruské federace.

Zástupkyně žalobkyně opět zdůraznila postoj UNHCR k otázce projednávání žádostí o mezinárodní ochranu podaných žadateli o azyl z Čečenské republiky včetně odkazu na text dopisu z 11. listopadu 2009 zaslaný rakouskému Federálnímu azylovému úřadu (polooficiální prohlášení UNHCR k problematice ohrožených skupin a doporučení), jehož obsah a doporučení zůstávají v platnosti do odvolání. Zdůraznila dále článek s názvem „Novináři BBC nazvali Dagestán nejnebezpečnější oblastí v Evropě“. Neméně důležitým dokumentem je z pohledu žalobce Zpráva Parlamentního shromáždění Rady Evropy – Rusko, září 2012, přijato 14. září 2012. V Usnesení Evropského parlamentu o politickém využívání soudnictví v Rusku se pod písmenem O. uvádí: „*vzhledem k tomu, že soudní orgány a orgány činné v trestním řízení nedokázaly zastavit rozsáhlou beztrestnost porušování lidských práv na severním Kavkazu, vzhledem k tomu, že v případech závažného porušování lidských práv, útoků, zabíjení, násilného zmizení, špatného zacházení a svévolného zatýkání, k nimž docházelo v některých oblastech severního Kavkazu, nebyla sjednána náprava...*“ Doloženými informacemi chtěl žalobcem prokázat, že jeho nuceným návratem do vlasti by Česká republika porušila čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, tedy zásadu non-refoulement.

Stejně tak poukázala na obsah zprávy Human Right Watch z ledna 2011, na kterou bez dalšího komentáře odkázal i žalovaný. Zpráva hovoří o závažném porušování základních lidských práv (např. mučení, mizení osob, mimosoudní zabití apod.), kterého se dopouštějí policejní a bezpečnostní složky. Tomu odpovídá i značné množství rozsudku Evropského soudu pro lidská práva odsuzujících Rusko za závažné porušování lidských práv v Čečensku.

Dále poukázal na prohlášení současného ministra zahraničí České republiky K. S. pronesené na zasedání Výboru pro práva cizinců Rady vlády pro lidská práva dne 18. 5. 2010. Připustil „*velmi nedobrou situaci na Severním Kavkazu, bezpečnost lidí, kteří se bojí o život je ohrožena, a proto je přirozené, že mnoho lidí žádá o azyl u nás.*“

Doložené informace tak popisují zejména situaci v Rusku se zaměřením na Dagestán a především informace vztahující se k nebezpečí souvisejícímu s výkonem základní vojenské služby. Jednalo se o články z veřejně dostupných zdrojů, fotografie či videozáznamy o v poslední době ruskými silovými složkami unesených a bez příčiny umučených a zavražděných mladých mužů Kavkazanů. Žalobce rovněž

doložil reportáž centrální ruské televize NTV z 30. 10. 2011, která byla odvysílána a ihned stažena z vysílání (do spisu krom jiného založil i přepis textu dané reportáže). Pojednává o únosech, mučení a vraždách v Čečensku na základě případu I. U. včetně viny bezpečnostních složek a orgánů policie, které se na únosech podílí.

Zástupkyně žalobkyně potvrdila, že zprávy se sice nevztahují přímo k osobě žalobkyně či ke členům její rodiny, nicméně jejich obsah plně dopadá a potvrzuje důvodnost žalobkyní přednesených obav a to s přihlédnutím k potížím v Rusku a obavám jejího syna Visirpashi z následků nuceného návratu. Žalovanému vytkla, že ačkoli disponoval Výroční zprávou HRW z ledna 2011, která věnuje pozornost Severnímu Kavkazu a popisuje závažné porušování lidských práv, přesto z této informace správní orgán krom jejího ocitování žádné závěry neučinil. Otázku případného vnitřního přesídlení rodiny žalobkyně považovala za zcela nereálnou, čemuž korespondují i skutečnosti obsažené ve zprávách získaných přímo samotným žalovaným (míněna např. Informace MV Velké Británie – Rusko – Směrnice pro posuzování žádosti o azyl).

Připomněla stanoviska soudů v tom směru, že jsou-li pochybnosti o tom, že by žalobkyni v případě nuceného návratu mohlo hrozit mučení či jiné nelidské zacházení, pak by takovýmto návratem došlo ze strany České republiky k porušení jím přijatých mezinárodních dohod. K této otázce odkázala na jedno z rozhodnutí vydaných žalovaným, které se týkalo žadatele R. O. přišedšího z Ruské federace a rovněž čečenské národnosti. Jmenovanému byl sice udělen humanitární azyl, nicméně žalovaný připustil, že v Ruské federaci dochází k diskriminaci lidí pocházejících z Kavkazu a to na úřadech, lidé jsou terčem policejní šikany a brutálních útoků ruských skinheads. Dále připomněla, že syn žalobkyně R. obdržel v Rakousku azyl, pokud by tedy byla přinucena k návratu, jistě by byla podrobena policejnímu výslechu, nátlaku a násilí spojené se potřebou získat informace, tedy postupu potvrzenému v doložených důkazních materiálech. Syn T. byl vychováván babičkou, v jejich etniku jsou silné rodinné vazby, a proto tam jmenovaný nadále zůstal, aby se o babičku postaral. K výkonu vojenské služby nenastoupil ze zdravotních důvodů. Díky jeho osobě měla rodina poslední informace, že o celou rodinu je „stálý zájem“ příslušníků policie, armády apod. právě kvůli nástupu na vojnu. Potvrdila, že pokud jsou informace v anglickém a ruském jazyce, tak jejich obsah v zásadě dotvrzuje obsah zpráv doložených v jazyce českém, tedy vážnou situaci v severním Kavkazu a zejména v ruské armádě. Z tohoto důvodu na provedení důkazů obsahem všech doložených zpráv netrvala. Doplnila, že případné nesrovnalosti v přednesech žalobkyně lze přičíst jednak nervovému vypětí a nelze vyloučit případné nepřesné tlumočení. Sama žalobkyně na protokol o pohovoru Po stránce zdravotní se žalobkyně podrobila řadě vyšetření, žádné závažné onemocnění objektivizováno nebylo. Požadovala jménem žalobkyně zrušit rozhodnutí žalovaného a vrátit mu věc k dalšímu řízení.

Pověřená pracovnice žalovaného plně odkázala na průběh správního řízení, jeho výsledek a obsah odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí včetně stanoviska k žalobě. Připomněla, že při hodnocení žádosti žalobkyně vycházel správní orgán

z informací jí přednesených. Žalobkyně netvrdila, že by se osobně setkala s diskriminací krom jí popsaného incidentu nakonec situovaného do roku 2003, zdravotní stav byl s přihlédnutím k jejím sdělením a obsahu doložených zpráv při rozhodování vyhodnocen. Po posouzení všech okolností případu nebyly na straně žalobkyně shledány azylově-relevantní důvody, a proto požadovala zamítnutí žaloby.

Podle ust. § 12 písm. a) zákona o azylu udělí azyl, bude-li v řízení zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo dle písm. b) je zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Krajský soud měl při posuzování věrohodnosti a závažnosti příběhu žalobkyně i dalších dvou členů její rodiny oproti důkazům shromážděným žalovaným jako podklad pro rozhodnutí díky aktivnímu přístupu jejich zástupkyně celé množství zpráv z různých informačních a ověřitelných zdrojů, které dle přesvědčení krajského soudu přinášejí do posouzení žádosti taková fakta, která ve své „drsnosti a surovosti“ ve správním řízení nezazněla a žalovaný tak neměl možnost zaujmout své vlastní stanovisko.

Pokud správní orgán dospěl k závěru, že v případě žalobkyně neshledal azylově-relevantní důvody, pak se krajský soud i v této projednávané věci k tomuto závěru přiklání a s určitými výhradami odkazuje na obsah odůvodnění žalovaného. Z informací žalobkyní poskytnutých v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany lze sice vysledovat dílčí nepřesnosti či neurčitosti, jak je zmiňoval správní orgán, tedy rok konfliktu či jméno syna, kvůli kterému byl vyvolán. V tomto směru by však byl krajský soud celkem benevolentní, protože zapomínání je přirozená lidská vlastnost, žalobkyně jistě musela a musí žít pod stálým tlakem nejistoty, když po spoustě let opustila důvěrně známé prostředí a její existenční situace není stále jasná. Ostatně zmiňované nesrovnalosti nemohly náhled krajského soudu na projednávanou věc žádným zásadnějším způsobem ovlivnit, jak bude níže uvedeno.

I přes shora popsané přesto krajský soud sdílí závěry žalovaného v tom směru, že azylově-relevantní důvody hovořící ve prospěch žalobkyně nebylo lze na základě jí poskytnutých informací seznat. Ke zmiňovanému střetu s policií či vojáky došlo s největší pravděpodobností v roce 2003 a týkal se syna R.. Manžel žalobkyně uvedl, že i po tomto incidentu nadále dojížděl za prací a to až do března 2006. Sama žalobkyně krom tvrzených opakovaných návštěv shora jmenovaných složek za účelem získání informací o R. či opakovaných výhrůžek v souvislosti s odvodem synů, již další útoky nezmiňovala. Rovněž je pravdou, že rodina postupně vycestovala na platný cestovní doklad. Z takto popsané situace vyplývá, že pokud by se nejednalo o konflikt s policií, armádou a FSB kvůli nástupu synů k výkonu vojenské služby, sama žalobkyně by žádné konkrétní potíže mající souvislost s azylově-relevantními důvody zjevně neměla. Žádné jiné důvody, ze kterých by bylo možno usuzovat na pronásledování ve smyslu zákona o azylu, žalobkyně netvrdila.

Za správné, zákonné, zjištěným informacím odpovídající a taktéž náležitě odůvodněné považuje krajský soud i neudělení azylu dle § 13 a 14 zákona o azylu. V smyslu obsahu § 13 zákona o azylu nebyla v daném případě žádná tvrzení ze strany žalobkyně činěna. Rozhodnutí správního orgánu, v němž bylo použito správního uvážení (§ 14 tzv. humanitární azyl), může soud přezkoumat jen po formální stránce a po věcné stránce pouze v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené správním uvážením. Soud uvážil, že rozhodnutí žalovaného o neudělení humanitárního azylu je v souladu se zákonem. Ten měl dostatek podkladů (konkrétních zpráv a informací – přesně citovány v napadeném rozhodnutí a to i od samotné žalobkyně, z nichž nebylo možno na případnou důvodnost tohoto postupu usoudit) pro rozhodnutí ve smyslu § 14 zákona o azylu a posoudil neudělení azylu podle tohoto ustanovení v mezích stanovených zákonem. Žalobkyně v řízení před správním orgánem popsala své zdravotní potíže a doložila je lékařskými zprávami. Sama připustila, že byla podrobena vyšetřením, jejichž výsledky na mimořádnou závažnost jejího zdravotního stavu nepoukazují.

Rozhodnutí žalovaného o neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu je v souladu se zákonem a respektuje judikaturu Nejvyššího správního soudu v Brně. Jedná se například o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, čj. 5 Azs 105/2004 či o rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, čj. 2 Azs 8/2004-55, ve kterém se uvádí: „*Smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.*“

Při posuzování otázky naplnění důvodů pro možnost udělení tzv. doplňkové ochrany tak, jak předpokládá ust. § 14a a § 14b zákona o azylu, správní orgán zkoumal, zda-li na žalobkyně zákonem stanovené důvody nesplňuje. Obsah ust. § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu v sobě prakticky zahrnuje dřívější úpravu spočívající v tzv. překážce vycestování. V této úvaze vyšel správní orgán jak z informací přednesených žalobkyní, tak zejména z již výše zmiňovaných zpráv.

Závěr a odůvodnění rozhodnutí žalovaného v té části, ve které je konstatováno, že žalobkyně nesplňuje důvody k udělení tzv. doplňkové ochrany dle ust. § 14a zákona o azylu, krajský soud po provedeném dokazování nemohl akceptovat jako správné a zákonné, neboť podle jeho přesvědčení dosud provedené dokazování tento závěr objektivně přijmout nedovoluje. Informace, ze kterých správní orgán vycházel a skutečnosti obsažené v důkazech žalobkyně předložených dosud nedávají jasnou odpověď v tom směru, zda-li by jejím návratem do vlasti nedošlo k porušení zásady

non-refoulement. Tvrzení ve smyslu § 14b zákona o azylu činěna nebyla. Žalobkyně předložila v rámci svých možností k této otázce logické odůvodnění s odkazem na konkrétní situaci v Severním Kavkazu. Nejvyšší správní soud v Brně ve svém rozsudku ze dne 25.7.2005 čj. 5 Azs 116/2005 konstatoval: „*Postupuje-li Ministerstvo vnitra ve věcech azylových tak, že se ujímá odpovědnosti za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale po žadateli o azyl žádá, aby unesl důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby, odpovídá to výkladu čl. 4 bodu pátého tzv. kvalifikační směrnice Evropské Unie (směrnice č. 2004/83/EC z 29. 4. 2004, o minimálních zárukách pro udělování a odnímání statusu uprchlíka a komplementárních forem ochrany v členských státech).*“

Nelze pominout, že žalobkyně stejně tak jako její manžel po celou dobu řízení odvozovala důvod svého odchodu a obavy z návratu z problémů synů mající původ ve výkonu povinné vojenské služby. Je tak jistě logické a nezbytné obrátit se pro argumentaci a vysvětlení i do případu žalobce syna V.. Ten tedy tvrdil, že odešel z Ruska z obavy před nástupem vojenské služby a návratu se obává z týchž důvodů event. dalšího postihu a uvěznění za dlouhodobý pobyt mimo Rusko. Jakožto Čečenec, vůči jehož národu ruské orgány v této pokračují v dříve nastolené genocidě, není schopen v ruské armádě sloužit právě z důvodů uvedených výše.

Soud v jeho případě akceptoval, že zprávy žalobcem shromážděné sice potvrzují možnost náhradní vojenské služby a že s ohledem na judikaturu soudů (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 22. 12. 2004 č. j. 7 Azs 321/2004) či stanovisko UNHCR (již výše zmíněna část textu Příručky) není vyhýbaní se výkonu vojenské služby azylově-relevantním důvodem. Dále je nicméně přesvědčen, že jak označené rozhodnutí, tak rovněž stanovisko UNHCR mířilo do zemí, kde není situace vyhrocena způsobem jako se stalo v Rusku vůči etnickým Čečencům. I přes obsah správním orgánem shromážděných informací a jeho odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí nelze přijmout bez dalšího jím učiněný závěr z toho důvodu, že zprávy žalobcem doložené jasně ukazují faktickou situaci v Severním Kavkazu i s přihlédnutím k výkonu základní vojenské služby ve světle zásadním způsobem drsnějším a pro život a lidskou důstojnost nebezpečnějším a tyto hodnoty ohrožujícím, nežli mohl na základě „svých“ informací usuzovat žalovaný. Krajský soud proto odkazuje na ty nejzásadnější zprávy žalobcem předložené a odkazy na informační zdroje jím učiněné poté, kdy z napadeného rozhodnutí seznal neúspěch své žádosti.

Stejně tak jako v případě syna žalobkyně nesdílí výhradu žalovaného, že žalobkyně žádné důkazy v průběhu správního řízení nenavrhoval. Jak v průběhu jednání odeznělo, Čečenci znají reálnou situaci v zemi a tudíž předpokládají, že je plně známa i kompetentním orgánům země, kde se momentálně nalézají. Žalobkyně se tak mohla domnívat, že informace shromážděné žalovaným jsou na podporu odůvodnění její žádosti dostatečné. Teprve když z obsahu rozhodnutí shledala opak, tak se za pomoci zástupkyně snažila celá rodina soudu i správnímu orgánu reálnou situaci s ohledem na jimi tvrzené obavy, které považovali za opodstatněné, objasnit a konkrétními zprávami dokladovat.

Zprávy žalobkyní doložené připouštějí opodstatněnost jejich tvrzených obav a krajskému soudu dávají vysvětlení obav z případného nuceného návratu. Nelze znovu nezmínit již výše uvedený obsah Zprávy Parlamentního shromáždění Rady Evropy k situaci v Rusku ze září 2012, ve kterém se jasně hovoří v tom směru, že soudní orgány a orgány činné v trestním řízení nedokázaly zastavit rozsáhlou beztrestnost porušování lidských práv na severním Kavkazu, nelze nevidět řadu konkrétních příběhů jednotlivců s tragickými koncem, je nutné vzít v potaz aktivní postoj UNHCR a stejně tak obsah zprávy HRW z ledna 2011, kterou žalovaný sice zajistil, nicméně pro výsledek řízení o posouzení případné důvodnosti podané žádosti z jejího obsahu prakticky nevycházel, nelze pominout oficiální stanoviska čelních představitelů České republiky k dané problematice (míněno postoj ministra zahraničí a rovněž tak bývalého zmocněnce pro lidská práva) a zejména informace a stanoviska nevládní organizace Memorial, která se dané problematice věnuje, shromažďuje důkazy, konkrétní příběhy, tedy je seznámena s každodenní realitou.

Krajský soud nemůže popřít celkem značnou snahu správního orgánu o zajištění podkladových informací, leč nelze nevidět, že z jejich obsahu zdůraznil prakticky ty skutečnosti, které podporovaly obhajobu negativního rozhodnutí. Naopak zpráva HRW zůstala bez komentáře, stejně tak i ty pasáže z Informace MZV Nizozemska z 9. dubna 2010, které popisují vývoj situace v Čečensku po dvou rusko-čečenských konfliktech. Zejména ta část zprávy, která shrnuje politický vývoj v Čečensku (bod 2.4) skutečně popisuje situaci jako velice neklidnou a nestabilní, plnou násilností mezi povstanci a federálními jednotkami a mezi povstanci a čečenskými bezpečnostními jednotkami. Zpráva popisuje opětovné věznění, mučení a zavraždění osob, jimž byla udělena amnestie. Zpráva zmiňuje charakter žalob mífících na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku, v níž je namítáno nadměrné násilí používané vojáky ruských jednotek, ničení majetku, mučení, vraždy či mizení osob, v nichž jsou žadatelé v mnoha případech úspěšní. Pod bodem 3.5 jsou upraveny tzv. specifické skupiny či oblasti a mimo jiné rovněž základní vojenská služba. Informace popisují těžkou šikanu při výkonu základní vojenské služby, vydírání, znásilňování a sexuální násilí. Zpráva zmiňuje možnost výkonu náhradní vojenské služby, ale současně připouští, že komise může žádost zamítnout, pokud sama usoudí, že dotyčný nemá např. dostatečně odůvodněné výčitky svědomí.

Je tedy evidentní, že správní orgán informace obstaral, nicméně některými z nich se nezabýval ani jejich obsah nehodnotil. V odůvodnění rozhodnutí velmi podrobně a s jasným odkazem popisuje podmínky nástupu k výkonu základní vojenské služby, možnosti požádat si o náhradní vojenskou službu a případné tresty za nenaplnění zákona. Blíže však nehodnotí ty zprávy, které situaci nepodávají již tak jednoznačným způsobem (konkrétně Informace MZV Nizozemska z 9. dubna 2010 či Výroční zprávu HRW).

Krajský soud proto přisvědčil žalobním námitkám a s ohledem na množství důkazů soudu předložených, které sice nepopisují konkrétní příběh žalobkyně, nicméně vzbuzují opodstatněnost a oprávněnost jí tvrzených obav z možných reakcí státních orgánů v případě nuceného návratu rodiny do vlasti. Jestliže z důkazů předložených soudu vyplývá oprávněnost obav syna Visirpashi, lze přijmout jako adekvátní obavy

žalobkyně z případného návratu a reakcí orgánů policie, armády či FSB. Z dosud shromážděných zpráv podle názoru soudu opravdu nevyplývá, že by bylo zjišťováno, jakým způsobem by bylo se žalobkyní nakládáno v případě návratu do Ruska po několikaletém pobytu mimo jeho území a poté, kdy její synové zcela zjevně nedostáli branné povinnosti. Krajský soud tento závěr činí na základě obsahu informací dramaticky popisujících situaci v Severním Kavkazu ve směru k osobám čečenské národnosti. Žalobkyně tedy jasně tvrdila obavy z reakcí orgánů státu proto, že mimo území pobývala relativně dlouhou dobu a důvodnost obav doložila zprávami popisujícími bezdůvodné mučení či nelidského zacházení a nedostatečnost justičního systému i v případě uvěznění. Krajský soud je přesvědčen, že výsledky dokazování neumožňovaly správnímu orgánu o její žádosti rozhodnout objektivně v tom směru, zda-li nenaplnují v kontextu s problémy syna podmínky pro udělení doplňkové mezinárodní ochrany dle § 14a zákona o azylu.

Bude nezbytné náležitě přesvědčivě doložit, resp. v tomto případě vyvrátit, že se za dané situace může žalobkyně bezpečně do vlasti vrátit, aniž by došlo k porušení zásady non-refoulement. Těmito úvahami byl tedy krajský soud veden a žalobu považoval za důvodnou ve směru námitek do ust. § 14a zákona o azylu. Pokud by krajský soud sám za dané situace hodnotil důkazy předložené žalobkyní, zbavil by tak práva na posouzení a možnosti rozhodnout správní orgán. Ten tedy v dalším řízení vyhodnotí jak příběh žalobkyně, tak zprávy jí předložené a o její žádosti opětovně rozhodne. Jistě bude pro objektivní rozhodnutí rozumné, pokud i sám doplní dokazování o informace hodnotící aktuální situaci v Dagestánu a to zejména s ohledem na možnost věcné argumentace při odůvodnění žádosti dle § 14a zákona o azylu (správní orgán disponuje širokou databází informací, může využít konkrétní zprávy z obdobných případů, apod.).

Podpůrně lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu v Brně ze dne 21. 3. 2006, č. j. 2 Azs 75/2005 - 75, rozsudek ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64. Konstatoval, že *„Ačkoliv obecně platí, že kasační správní soudy přezkoumávají rozhodnutí vycházejí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), judikatura zdejšího soudu umožňuje v případě, že hrozí porušení zásady non-refoulement (např. podle čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků - z pohledu azylu, nebo podle čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod – z pohledu doplňkové ochrany) dát přednost mezinárodním závazkům a uvedené pravidlo soudního řádu správního neaplikovat. K takovému kroku by měl přistoupit ten orgán, který se dozvěděl o existenci skutečností implikujících možné porušení zásady non-refoulement (srov. citovaný rozsudek č. j. 9 Azs 23/2007 - 64).“*

Soud je přesvědčen, že v dané věci nelze vycházet z novější judikatury NSS, která poukazuje na možnost *...“odkázat na tzv. novou žádost, v níž žalovaný posoudí nové skutečnosti, které nebyly bez vlastního zavinění žadatele předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení ve věci mezinárodní ochrany; soudu je ponechána volba mezi dvěma možnostmi: buď provést dokazování a posoudit riziko navrácení žadatele vstříc pronásledování či vážné újmě anebo odkázat na novou žádost, pokud je „vzhledem*

ke konkrétním okolnostem věci zcela zřejmé, že žadatel bude mít možnost podat novou žádost o mezinárodní ochranu“ (rozsudek ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131; rozsudek ze dne 28. 4. 2010, č. j. 2 Azs 8/2010 - 75).“ Důvodem jeho úvah je ta skutečnost, že informace, kterých se žalobkyně dovolávala a které předložila až v řízení před soudem, mohl správní orgán obstarat již v průběhu řízení o její žádosti a provést jejich hodnocení.

Z výše uvedených důvodů krajský soud posoudil žalobu jako částečně důvodnou v části týkající se neudělení mezinárodní ochrany dle § 14a zákona o azylu napadené rozhodnutí z již popsanych důvodů zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 a 5 s.ř.s.) v otázce posouzení důvodnosti žádosti ve smyslu naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany. V ostatním žalobu zamítl. Po doplnění dokazování ve směru naznačeném a po opětovném vyhodnocení – pro objektivní rozhodnutí nezbytných podkladových informací - pak správní orgán o žádosti opětovně rozhodne. Tímto krajský soud míní, že není nezbytné provádět důkaz informacemi v jazyce anglickém či ruském, neboť informace žalobcem doložené v jazyce českém v kontextu s těmi, které shromáždil žalovaný, jistě poskytnou celkem slušný podklad pro rozhodnutí ve věci. Lze připustit, že informace byly krajskému soudu předkládány poměrně chaoticky a leckdy i dublovaně, proto pro jasný a nekonfliktní průběh dalšího řízení bude vhodné vyzvat žalobkyni, aby jasně specifikovala ty informace, které považuje pro posouzení její žádosti za zásadní. Určitě se tímto způsobem zpřehlední důkazní situace a obě strany se vyhnou pochybnostem o tom, která ze zpráv měla být hodnocena a z jakého důvodu.

Žalovaný po vyhodnocení výše sporovaného problému a to i s přihlédnutím k výsledku vyhodnocení důvodnosti žaloby syna Visirpashi doplní dokazování a o žádosti opětovně rozhodne v té otázce, která byla krajským soudem vyhodnocena jako důvod pro oprávněnost podané žaloby. Odstranění a objasnění zjištěných vad vyžaduje zásadnější doplnění dokazování způsobem v tomto rozhodnutí popsáním.

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Úspěšná žalobkyně náhradu nákladů řízení nepožadovala, a proto nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem

lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Hradci Králové dne 31. října 2012

JUDr. Marcela Sedmíková, v. r.
samosoudkyně